

## РОЛЬ ЕТНОМОВНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТА У КУРСІ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

When in Rome  
Do as the Romans do.

© **Бордюк Л.В., 2000**

ДУ “Львівська політехніка”

У наш час більшість лінгвістів дотримуються думки, що крос-культурний, або міжкультурний підхід сприяє формуванню мовної вправності та інших соціальних і комунікативних навичок (Crystal D.; Lafayette R.; Galloway V., D; Omaggio Hadley A.; Выготский Л.). Міжкультурна компетентність, як результат формування етномовного та культурного світогляду людини, має на увазі усвідомлення власної культурної спадщини та розуміння культури іншої країни у доповнення до знання її мови.

Розвиток лише мовної компетенції і нехтування культурними особливостями іноземної мови, що вивчається, може призвести до культурного конфлікту та комунікативного непорозуміння. Саме тому врахування культурних аспектів при вивченні іноземної мови повинно знайти своє відображення у вдосконаленій програмі з ділової англійської мови, оскільки випускники українських вищих економічних закладів мають можливість бути залученими до міжнародного бізнесу.

Культура як широке поняття охоплює усі аспекти людського життя: матеріальне та духовне надбання нації. У даній статті досліджується соціально-економічний аспект взаємодії американської та української культур з врахуванням окремих елементів психології, етики та соціолінгвістики. Недоцільно готувати спеціалістів, обмежених лише фаховим світоглядом.

Сполучені Штати Америки, що є світовим лідером в економічній (бізнес) освіті, акумулювали безцінний досвід в успішному розробленні національних та транснаціональних традицій, у розвитку бізнесу та багатокультурних відносин.

Для того, щоб вдосконалити програму з ділової англійської мови з врахуванням міжкультурного, етномовного спілкування у діловому середовищі, необхідно :

- розробити ефективну стратегію поєднання вивчення мови та культури носіїв цієї мови
- підібрати матеріали відповідного культурного контексту
- застосувати ефективну методику викладання.

Зараз більшість навчальних програм не містять етномовну та краєзнавчу тематику. На наш погляд, саме соціально-економічна суть курсу ділової англійської мови дає прекрасну можливість та є вдалою сферою для міжкультурного дослідження під керівництвом викладача англійської мови.

Яким чином новий предмет можна ввести у вкрай насичену навчальну програму? Його необхідно зробити невід’ємним компонентом курсу ділової англійської мови, де фахова дисципліна (бізнес) вивчається засобами іноземної мови (англійської).

Формування етномовного та краєзнавчого світогляду студентів у курсі ділової англійської мови є цікавим та водночас зобов'язуючим завданням для викладачів та студентів. Воно має значний вплив на методичку навчального процесу. При проведенні дослідження культурно зумовлених відмінностей між українськими та англійськими діловими (бізнесовими) контекстами ефективним виявився **компаративно-контрастивний аналіз** із поєднанням таких методів та методик:

- інтеграція когнітивного та комунікативного напрямків;
- змістовно-орієнтований підхід, при котрому зміст фахової дисципліни засвоюється через відповідну іноземну мову;
- аналіз тексту;
- активізація культурної та освітньої бази студентів;
- проблемне навчання.

Критерії підбору аутентичних (оригінальних) текстів для крос-культурного аналізу залежать від конкретної прагматичної мети навчання. Відповідний матеріал можна підібрати з провідних публікацій з бізнесу та засобів масової інформації (газет, журналів, бюлетенів тощо). У них поданий широкий діапазон різноманітних аспектів ділового світу: презентації, ведення переговорів, зустрічі, реклама, фінанси, корпоративна стратегія, корпоративна структура, проведення інтерв'ю, укладання угод, написання листів тощо. Три фундаментальні види ділової активності презентації – зустрічі та ведення переговорів – є уособленням бізнесу, мови та культурних традицій нації.

Читання американської художньої літератури є іншим важливим джерелом культурного змісту, оскільки студенти емоційно залучені до аналізу реальних ситуацій.

Багато корисної інформації можна знайти в оповіданнях О.Генрі, сучасних романах Дж.Грішема “Фірма”, “Клієнт”, С.Шелдона “Майстер гри”, “Зірки сяють з небес”, Б.Бредфорда “Бути найкращою” та багатьох інших американських бестселерах. Наведу лише один фрагмент, щоб продемонструвати, який ефект у діловому світі може мати врахування або неврахування крос-культурного компонента. Лара Камерон, одна з найвпливовіших фігур на американському ринку нерухомості, веде переговори з групою японських банкірів про отримання кредиту на суму сто мільйонів доларів для будівництва готелю. Напередодні цієї зустрічі вона провела спеціальний інструктаж із своїм персоналом і особливо наголосила на тому, що усі подарунки для японських банкірів повинні бути загорнені у простий коричневий або сірий папір, оскільки білий колір у японців означає “смерть” (С.Шелдон “Зірки сяють з небес”). Отже, у великому бізнесі не може бути дрібниць, і культурно зумовлені поняття можуть мати важливе значення.

Культурі можна ефективно навчати в процесі поповнення словникового запасу студентів, введенні та практикуванні нових граматичних моделей та під час структурно-семантичного аналізу тексту або його перекладу. Особливо слід наголосити на тому, що знання лише лексичного еквівалента певної семантичної формули не є вирішальним у намаганні говорити іноземною мовою. Надзвичайно важливо усвідомлювати функціональну та контекстуальну відповідність між українською та англійською мовами. Наприклад, коли українець говорить “Можна взяти вашу ручку?” – він має на увазі позичити її, покористуватися нею деякий час. В англійській мові для наведеної ситуації вживають два різні слова “take” і “borrow”, які не є синонімами. Наведений приклад

характеризує дві різні культурні традиції та поняття. Студенти повинні зрозуміти, що не завжди можна керуватися національними стандартами лише своєї культури.

Серед інших аспектів мови, граматики – галузь, яку найменше люблять студенти, виявилась надзвичайно перспективною для вивчення міжкультурного матеріалу. Культурно зумовлені відмінності між українськими та англійськими співрозмовниками у їхньому вродженому відношенні до приватної власності та особистого світу людини, купівельних традиціях, способах оплати за товари та послуги можна переконливо проілюструвати у численних прикладах. Дуже поширений герундіальний вираз "Keer smiling!" – "Посміхайтесь", незалежно від справжніх почуттів людини, став уособленням американського ставлення до життя.

Цілковитою новою сферою українського ділового світу та соціального життя стала рекламна індустрія. Люди, причетні до цього бізнесу, повинні з великою обережністю ставитися до використання іноземних слів. Нехтування цим правилом може спричинити двозначність, культурний шок та призвести до значних втрат. Одним із найяскравіших прикладів є напій "Blue Water", фонетична структура котрого виявилась абсолютно неприйнятною для українського ринку та споживачів (звучить як "блювота"). Отже, культурні аспекти мають особливе значення у веденні бізнесу.

Викладання ділової англійської мови є надзвичайно відповідальним завданням для викладача, який не є носієм англійської мови. Міжкультурний, етномовний підхід має значний соціальний та економічний ефект. Він спрямований на розуміння, толерантність і врахування культурних особливостей інших націй та на поширення спільних цінностей.

*1. Выготский Л.С. Психология искусства. М., 1968. 2. Crystal D. The Encyclopaedia of Language. Cambridge, 1987. 3. Galloway V. Toward a Cultural Reading of Authentic Texts. In: Languages for a Multicultural World in Transition. Reports of the Northeast Conference on the Teaching of the Foreign Languages. Lincolnwood, 1992. 4. Hadley A. Omaggio. Teaching Language in Context. Heinle & Heinle Publishers, 1993. 5. Lafayette, R. Teaching Culture: Strategies and Techniques. Language in Education. Washington D.C. Center for Applied Linguistics. 1978. № 11.*

## **ВИКОРИСТАННЯ АУДІОЗАПИСІВ АВТЕНТИЧНИХ РАДІОПЕРЕДАЧ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ТЕХНІЧНОМУ ВИЩОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ**

© Гілета О.П., Ільницька Л.В., 2000  
ДУ "Львівська політехніка"

Відомо, що метою вивчення іноземної мови є оволодіння студентами усіма видами мовленнєвої діяльності, а саме аудіюванням, говорінням, читанням та письмом. Причому аудіювання (тобто сприйняття на слух монологічного та діалогічного мовлення), на нашу думку, посідає головне місце серед видів мовленнєвої діяльності, оскільки,